

USNESENÍ

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Pulkrábka, Ph.D. a soudců JUDr. Viktora Vaške a Mgr. Aleše Fikquera ve věci

umístěného: [redacted] [redacted] narozený dne [redacted]
nyní v [redacted]
[redacted]
zastoupený advokátem Mgr. [redacted] [redacted] opatrovníkem
sídlem [redacted]

za účasti zdravotního [redacted], IČO [redacted]
ústavu: sídlem [redacted]

o vyslovení přípustnosti dalšího držení ve zdravotním ústavu

na základě odvolání opatrovníka proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-jih ze dne 14. 4. 2025, č. j. 8 L 1/2025-28

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku III mění tak, že opatrovníku se za zastupování umístěného přiznává odměna a paušální náhrada hotových výdajů v celkové výši 5 850 Kč.

Odůvodnění:

1. Soud prvního stupně vyslovil přípustnost dalšího držení umístěného ve zdravotním ústavu na dobu dvanácti měsíců od vyhlášení rozsudku (výrok I), rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a o náhradě nákladů placených státem (výroky II a IV) a opatrovníku přiznal za zastupování umístěného odměnu a náhradu hotových výdajů za tři úkony právní služby podle § 7 bodu 3, § 9 odst. 7 a § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění od 1. 1. 2025 (dále jen „vyhláška“), ve výši $3 \times 1\,000\text{ Kč} + 3 \times 450\text{ Kč} = 4\,350\text{ Kč}$.
2. Opatrovník se proti rozsudku odvolal s tím, že odměna mu měla být přiznána z tarifní hodnoty 10 000 Kč podle § 7 bodu 4 a § 9 odst. 2 vyhlášky a spolu s náhradou hotových výdajů mu tedy mělo být přiznáno celkem $3 \times 1\,500\text{ Kč} + 3 \times 450\text{ Kč} = 5\,850\text{ Kč}$. Zároveň požádal o náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši dalších 1 950 Kč.
3. Odvolání je důvodné.
4. Z obsahu spisu vyplývá, že zdravotní ústav dne 7. 1. 2025 podle § 105 odst. 2 o. z. oznámil soudu prvního stupně, že umístěný byl do něj téhož dne v [redacted] hod. převzat bez svého souhlasu. Na základě tohoto oznámení soud prvního stupně usnesením ze dne 7. 1. 2025, č. j. 8 L 1/2025-2, podle § 76 odst. 1 z. ř. s. zahájil řízení o vyslovení přípustnosti převzetí a dalšího držení umístěného ve zdravotním ústavu a podle § 69 odst. 2 z. ř. s. jmenoval umístěnému opatrovníka pro toto řízení. Usnesením ze dne 14. 1. 2025, č. j. 8 L 1/2025-6, soud prvního stupně podle § 78 odst. 1 z. ř. s. určil, že k převzetí umístěného do zdravotního ústavu došlo ze zákonných důvodů a že tyto důvody trvají. Po právní moci usnesení soud podle § 80 z. ř. s. pokračoval v řízení o vyslovení přípustnosti dalšího držení umístěného ve zdravotním ústavu, v němž po provedení

znaleckého zkoumání a dalšího dokazování vydal napadený rozsudek. Opatrovník do té doby učinil pro umístěného tři úkony právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení, účast při jiném soudním roku dne 14. 1. 2025 a účast na jednání před soudem prvního stupně dne 14. 4. 2025.

5. Z § 140 odst. 2 o. s. ř. vyplývá, že advokát ustanovený účastníku opatrovníkem má vůči státu právo na odměnu za zastupování, náhradu hotových výdajů a náhradu za daň z přidané hodnoty; při určení náhrady hotových výdajů a odměny za zastupování se postupuje podle ustanovení zvláštního právního předpisu o mimosmluvní odměně. Tímto předpisem je vyhláška, která od 1. 1. 2025 upravuje tarifní hodnotu pro výpočet mimosmluvní odměny advokáta v řízení o vyslovení přípustnosti převzetí a dalšího držení ve zdravotním ústavu jednak v ustanovení § 9 odst. 2, majícím obecný charakter a stanovícím ji na 10 000 Kč, jednak v ustanovení § 9 odst. 7, týkajícím se ustanoveného opatrovníka a stanovícím ji na 5 000 Kč. Posléze uvedené ustanovení je vůči ustanovení prve uvedenému ustanovením zvláštním a při určení odměny opatrovníka podle něj postupoval i soud prvního stupně.
6. Odvolací soud v senátu 14 Co, při plném respektu k rozhodování jiných jeho senátů i jiných odvolacích soudů, je přesvědčen, že § 9 odst. 7 vyhlášky je v rozporu s ústavním pořádkem a nelze je použít. Zvláštní úpravu tarifních hodnot pro výpočet odměny ustanoveného opatrovníka vyhláška v minulosti již obsahovala, a to v ustanovení § 9 odst. 5, tato úprava však z ústavněprávního hlediska neobstála. V nálezu ze dne 24. 9. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 4/19, řešícím tarifní hodnotu pro výpočet odměny opatrovníka ustanoveného účastníku neznámého pobytu, Ústavní soud shledal, že stanovení nižší odměny advokáta jakožto opatrovníka vychází z ničím nepodloženého předpokladu jednoduchosti a menší finanční náročnosti takového zastupování, což ohrožuje kvalitu poskytované právní pomoci; jedná se o neakceptovatelný zásah do práva na právní pomoc, kterým je ohrožena nezávislost a nestrannost výkonu právní pomoci opatrovníkem. Výkon opatrovnické funkce nemusí být vždy složitý, nelze ho však bez dalšího srovnávat s činností podobnou kupříkladu automatizované administraci pohledávek. Odlišným zacházením je navíc porušován princip rovnosti osob nacházejících se ve srovnatelném postavení a k diskriminaci opatrovníků vůči zástupcům ustanoveným podle § 30 o. s. ř., ačkoli jejich činnost se od činnosti ustanovených zástupců prakticky neliší a může být i podstatně náročnější, neboť při zastupování účastníka neznámého pobytu musí opatrovník vynaložit na zjišťování okolností případu mnohem větší úsilí a spolehnout se jen sám na sebe.
7. Stejnými úvahami byl Ústavní soud veden i v dalších nálezech k uvedenému ustanovení. V nálezu ze dne 14. 1. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 22/19, týkajícím se opatrovníka ustanoveného účastníku, který se z jiných zdravotních důvodů nemůže účastnit řízení, a v nálezu ze dne 28. 1. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 23/19, týkajícím se opatrovníka ustanoveného podle zákona upravujícího trestní odpovědnost právnických osob, shledal, že neexistuje rozumný důvod, aby těmto opatrovníkům byla poskytována násobně nižší odměna než ustanoveným zástupcům, a že stanovením nižší odměny dochází k degradaci práce advokátů ustanovených v těchto případech oproti advokátům zastupujícím v případech jiných. Není podstatné, že právní pomoc není poskytována na základě smlouvy, nýbrž na základě rozhodnutí soudu, neboť ustanovením opatrovníka stát plní svoji povinnost chránit v soudních řízeních práva těch, jež nemohou svá práva dostatečně hájit sami; plnění této povinnosti je obsahově ekvivalentní poskytnutí právní pomoci na základě smlouvy a mělo by být ekvivalentní i co do poskytnutí odměny. Se stejnou argumentací Ústavní soud nakonec nálezem ze dne 19. 10. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 17/20, ustanovení § 9 odst. 5 vyhlášky i ve zbývajícím rozsahu zrušil.
8. Nelze než konstatovat, že ustanovením § 9 odst. 7 vyhlášky, účinným od 1. 1. 2025, se normotvůrce těmto nálezcům zpronevěřil a diskriminaci opatrovníků oproti ustanoveným zástupcům do právního řádu vrátil. Tarifní hodnota pro výpočet odměny opatrovníka ve věcech podpůrných opatření, svéprávnosti, nezvěstnosti a smrti, přivolení k zásahu do integrity a přípustnosti převzetí nebo držení ve zdravotním ústavu je bez relevantního důvodu (jímž nemůže být pouze snaha o zlepšení stavu veřejných financí) oproti tarifní hodnotě ustanoveného zástupce poloviční; ve věcech zrušení a likvidace právnických osob převyšuje tarifní hodnota

ustanoveného zástupce, činící 113 000 Kč [§ 9 odst. 4 písm. b) vyhlášky], tarifní hodnotu opatrovníka, činící 5 000 Kč, dokonce více než dvaadvacetkrát. Výše uvedené nálezy tedy plně dopadají i na ustanovení § 9 odst. 7 vyhlášky, jež proto podle čl. 95 odst. 1 Ústavy nelze aplikovat.

9. Vzhledem k těmto skutečnostem odvolací soud změnil napadený rozsudek tak, že opatrovníku podle § 140 odst. 2 o. s. ř. a § 74 z. ř. s. přiznal odměnu za zastoupení umístěného při třech úkonech právní služby podle § 7 bodu 4 a § 9 odst. 2 vyhlášky ve výši $3 \times 1\,500 \text{ Kč} = 4\,500 \text{ Kč}$ a paušální náhradu hotových výdajů advokáta za tři úkony právní služby podle § 13 odst. 4 vyhlášky ve výši $3 \times 450 \text{ Kč} = 1\,350 \text{ Kč}$, celkem tedy částku 5 850 Kč.
10. Náhradu nákladů odvolacího řízení odvolací soud opatrovníku nepřiznal, resp. o těchto nákladech nerozhodoval, neboť zde není druhá strana sporu, již by zaplacení náhrady mohlo být uloženo. Situace, kdy nejsou saturovány úplně všechny myslitelné nároky subjektů práva, přitom není v právním řádu výjimečná – např. věřitelé úspěšně uplatňující své nároky v insolvenčním řízení nemají nárok na náhradu nákladů spojených s účastí v tomto řízení, stěžovatelé zpravidla nemají právo na náhradu nákladů řízení o úspěšné ústavní stížnosti apod.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Plzeň 15. května 2025

JUDr. Zdeněk Pulkrábek, Ph.D., v. r.
předseda senátu